

Inserati se sprejemajo in veljajo tristoletna vrsta:

8 kr., če se tiska 1krat,
12 " " " " 2 "
15 " " " " 5 "

Pri večkratnem tiskanju se cena primeroma zmanjša.

Rokopisi

se ne vračajo, nefrankovana pisma se ne sprejemajo.

Naročnino prejema opravištvu (administracija) in ekspedicija na Starem trgu h. št. 16.

SLOVENEK

Političen list za slovenski narod.

Po pošti prejemati velja:

Za celo leto . . . 10 gl. — kr.
za pol leta . . . 5 " — "
za četrt leta . . . 2 " — "

V administraciji velja:

Za celo leto . . . 8 gl. 40 kr.
za pol leta . . . 4 " 20 "
za četrt leta . . . 2 " 10 "

V Ljubljani na dom pošiljan velja 60 kr. več na leto.

Vredništvo je v Liogovih ulicah št. 7.

Izhaja po trikrat na teden in sicer v torek, četrtek in soboto.

† Pij IX.

I.

Smrt Pija IX. je tako prevzela vse duhove, da so bili za nekaj časa skoraj pozabili tolikanj imenitne in mikavne dogodke na vzhodu. Katoličani britko žalujejo po svojem preljubljenem očetu, za kterega so v otroški ljubezni gorela njihova srca, in si skoraj ne morejo misliti, da bi bil Pij IX. res umrl, nasprotniki pa se nadejajo, da bode sedaj morda konec prepira med cerkvijo in državo in da bode novi papež vladam dovolil, kar jim je Pij dosledno in odločno odrekal. Naš namen danes ni dokazovati, da pravi višji glavnik katoliške cerkve ne more drugači ravnati, kakor Pij IX., marveč se hočemo nekoliko ozreti na življenje umrlega papeža, da naši čitatelji natančneje spoznajo ranjkega Pija, kterega bode zgodovina prištevala k najslavnejšim možem, ki so kedaj živeli na svetu.

Pij IX. so bili 13. maja 1792 rojeni v Sinigagli na Italijanskem; oče jim je bil grof Hieronim Mastai-Ferretti, mati pa Katarina rojena grofica Sallazzi. Komaj 5 let stari so padli v vodo in so vsled tega postali božjastni, kar je bil vzrok, da se niso mogli poprijeti vojaškega stanu, kakor so znanci in sorodovinci želeli. Prvi poduk so dobili pri Piaristih v Volterri, potem so nekoliko časa ostali v očetovi hiši, l. 1814 pa so se podali v Rim z namenom posvetiti se duhovskemu stanu. Pa ker so bili božjastni, jih niso hoteli sprejeti v duhovnico in so le kot izvanreden poslušalec obiskovali dotične šole. Prosti čas so se večidel mudili v zavodu revnih otrok „Tatagiovanni“ imenovanem, kjer so jih otroci zaradi njihovega pohlevnega in ljubeznjivega vedenja silno radi imeli. Božjast je bila tudi kriva, da mladeniča niso hoteli sprejeti med papeževe plemiče, med ktere je želel sprejet biti, ker je mislil, da za duhovski stan ni. Papež Pij VII., kterim je bil plemeniti mladenič posebno ljub, so mu svetovali, da naj se objubi na božjo pot k Materi Božji v Loreto, kar je mladi grof tudi storil obljubivši, da se hoče posvetiti službi Jezusovi in Marijini, če mu nebeška kraljica sprositi preljubo zdravje. Bog je uslišal to molitev, ker odsihmal božjast mladeniča ni več nadlegovala. Vsled tega bil je mladi grof med duhovnike sprejet in 10. aprila 1819 za mašnika posvečen. Prvo sv. mašo je daroval v vstavo „Tatagiovanni“ med svojimi sirotami, kterim je potem tudi skozi štiri leta ostal ljubeznjivi učitelj in voditelj.

L. 1823 je pa prišel v Rim poslanec republike Chile v južni Ameriki ter je papeža Pija VII. prosil, da naj pošljejo svojega pooblaščenca tje, ki bi v ondašnjih krajih vredil cerkveno življenje. Pij VII. so za jako imenitni posel izbrali bivšega auditorja na Dunaju msgn. Muzia, kteremu so za auditorja pridejali mladega duhovnika grofa Janeza Mastai-Ferretta. Toda čez dve leti se je papežev pooblaščenec od onod zopet vrnil v Rim in Pijev naslednik papež Leo VII., ki je bil izvoljen 28. septembra 1828, imenoval je mladega auditorja za predsednika papeževe bolnišnice sv. Mihaela v Rimu in za korarja, 21. maja 1827 pa za nadškofa v Spoletu. Leta 1829 je umrl papež Leo XII. in leta 1830 tudi njegov naslednik Pij VIII. in kamaldulenski redovnik Capellari postal je papež pod imenom Gregorij XVI., ki je sklenil spoletskega

nadškofa prestaviti v Imolo, ki je ena najimenitnejših škofij na Rimskem. L. 1833 se je škof Mastai-Ferretti preselil v Imolo in si je precej pridobil ljubezen in spoštovanje ne samo svojih duhovnikov, ampak celega vernega ljudstva. V priznanje njegove marljive skrbi bil je že 23. decembra l. 1839 od Gregorija XVI. za kardinala odbran in v konzistoriji 14. decembra 1840 za tacega proglašen. V Rim je novi kardinal le redko zahajal, ker je vse svoje dohodke proti razdajal med uboge in mu za bivanje v Rimu ni ostajalo denarjev.

L. 1846, 1. junija, umrje Gregor XVI. in Imolski kardinal-škof odpravi se v Rim k volitvi novega papeža. Kakor da bi se bilo ljudem dozdevalo, da bodo svojega ljubljenega pastirja zgubili, klicali so pri odhodu jokaje: „Vrnite se zopet k nam nazaj, in ne zapustite svojih otrok; izvolili vas bodo za papeža in več vas ne bodemo videli.“ 14. junija se kardinali zbero k novi volitvi; bilo jih je 51; voliti so mislili učnega in pobožnega Ravenskega nadškofa Falkonierija, ki je pa odločno rekel, da volitve ne sprejme ter jim priporočil Imolskega škofa grofa Mastaija, kterega je tudi palermški nadškof Pignatelli jako hvalil in povzdigoval. 15. junija vršila se je prva volitev. Trije kardinali so glasno vešteli in Mastai-Ferretti imel je zbranim na listek zapisano ime glasno naznaniti. Kardinal Lambruschini imel je 15, Mastai 13 glasov, 23 pa se jih je bilo razcepilo. Ker ste za izvolitev potrebni dve tretjini glasov, bila je popoldne istega dne nova volitev, pri kateri je imel Lambruschini 13 in Mastai 15 glasov. Pri tretji volitvi drugega dne imel je Lambruschini 11, Mastai 27 glasov, a ker tudi to še ni zadostovalo, vršila se je popoldne 16. junija v četrti volitev. Mastai je zopet glasno čital volilne listke, in ko je že 17krat ponavljal samo svoje ime, začelo ga je prevzemati in prosil je, da naj kdo drug namesto njega bere listke; pa kardinali so mu prigovarjali, da naj se nekoliko odpočije, potem pa naj čitanje nadaljuje, ker bi bila sicer volitev neveljavna. Ko je že 36krat imenoval svoje lastno ime, vstane najstarejši kardinal-diacon Riario Sforza in zakliče: Habemus pontificem — imamo papeža! in vsi se vzdignejo in za njim ponavljajo: Imamo papeža! Iz spoštovanja do svojega pokrovitelja Pija VII. pridejal si je novo izvoljeni papež ime Pija IX.

Smrt Pijeva.

Nekoliko dni pred smrtjo se je iz Rima poročalo, da se Pij IX. dovolj dobro počutijo in na Svečnico so imeli še kratek nagovor, v kterem so spodbujali k stanovitnosti. 7. t. m. zjutraj pa so jih začele obhajati slabosti in žila okoli 8. ure jim zastajati. Msgn. Marinelli (ne kardinal Panbianco, ki je bolan) jim je podelil sv. popotnico in ob 9. uri tudi sv. poslednje olje, potem pa je s kardinalom Biliem molil pri postelji raznotere molitve. Sv. oče so hoteli govoriti, pa so komaj rekli: „S tvojo sveto pomočjo“ . . . pač pa so povzdignili roko k sv. blagoslovu. Zadnje besede, ki so jih k kardinalom govorili, so neki bile: „Vse, kar mi je bilo mogoče, sem storil za cerkev in to sv. stolico. Bog, ki vidiš v naša srca, ti veš, da resnico govorim. Jaz ti jo priporočim“ . . . Več niso mogli

govoriti. Okoli štirih (ne ob polu dveh) začeli so umirati; kardinal Bilio je molil med tem žalostni del sv. rožnega venca. Ob 5. uri in 46 min., ko je ravno „Ave Marija“ zvonilo, izdihali so svojo blago dušo. V prvi sobi je bilo mnogo kardinalov, državnikov in plemenitažev, katerih so se pri smrti sv. očeta premuogi zjokali.

Drugi dan 8. t. m. so se zbrali vsi v Rimu bivajoči kardinali (razun Amata in Pangebiana, ki sta bolna), da bi se posvetovali o pogrebu in konklavu zaradi volitve novega papeža. Vnanji kardinali so se nemudoma povabili v Rim, in francoske so pričakovali že v soboto, avstrijske in španske pa v nedeljo in ponedeljek. Za konklave so se odločile geografične galerije v III. nadstropji vatikana. Skrutinij pa bodo pri tleh najbrže v konzistorijski dvorani. Konklavni maršal, knez Chigi, je ukazal ljudem iz teh oddelkov se izseliti in za kardinale potrebne celice napraviti.

Kardinal vikar je smrt papeževo v posebni okrožnici naznanil duhovščini in vernim rimskim ter določil, da se bodo dotične slovesnosti vršile v cerkvi sv. Petra. Tudi je ukazal molitve po vsih cerkvah. 9. t. m. zvečer so truplo Pijevo prenesli v Sikstinsko kapelo ter ga tam izročili vatikanskemu kapitelnu, ki ga je prenesel v cerkev sv. Petra, kjer ostane v nedeljo, ponedeljek in torek, in se bodo te dni tudi darovale slovesne sv. maše.

Vlado sv. cerkve oskrbljujejo kardinali di Pietro, Pecci in Bilio. Prav za prav bi jo imeli opravljati trije najstarejši kardinali, pa Schwarzenberg ne biva v Rimu, Catterini pa je zelo bolehen. Zvečer 9. t. m. so se kardinali zopet zbrali, da bi se posvetovali o konklavu. Eni namreč, med njimi angleški kardinal Manning, hočejo, da bi se konklave ne sošel v Rimu, ampak kje drugje, morebiti na otoku Malti. Večina pa je za to, in tudi Pij IX. so v svoji oporoki to svetovali, da naj se konklave obhaja v Rimu. Italijanska vlada je obljubila za to skrbeti, da volitve novega papeža od nobene strani ne bodo motili. Nekterim kardinalom se pa prostori v vatikanu za konklave ne zde primerni in želé, da bi se konklave sošel v kapiteljski hiši za cerkvijo sv. Petra. Kardinal kamornik Pecci

se je tedaj po francoskem poročniku obrnil do italijanske vlade, da bi zvedel, bi li mogla in hotela skrbeti za to, da bi se konklave ne motil, če se v omenjeni hiši zbere. 8. t. m. so odprli oporoko Pijevo, ki so vse zapustili za cerkvene potrebe. Papež v njej pravijo, da so v življenji vse storili za korist sv. stolice, in priporočajo, da naj se vladarstvo izroči že omenjenim trem kardinalom. Nekteri kardinali hočejo oporoko neki ovreči, češ, da ni pravilno sestavljena.

Vnanji kardinali že dohajajo v Rim. Zagrebški kardinal nadškof Mihajlovič je precej v petek po svoji škofiji ukazal umrlemu papežu zvoniti in se je potem še tisti dan odpeljal v Rim. Schwarzenberg, Kučker in Simer so se v nedeljo popoldne ob poludveh odpeljali z Dunaja proti Rimu, kamor dojdejo v torek 12. t. m. zjutraj ob 6. uri. Sekovski škof Zwerger so se že v petek odpeljali v Rim.

Tudi dunajski nadškof je pred odhodom zaukazal cerkvene molitve po ranjkem Piju, ki se bodo vršile v istem redu kakor po smrti Gregorija XVI. Po vsej nadškofiji je zaukazano zvonjenje; v sredo, četrtek in petek bodo v stolnici sv. Štefana slovesne bile in maše za Pija IX., v nedeljo pa slovesna sv. maša za izvolitev novega papeža. — Enake slovesnosti so zaukazane v Šentpolitski škofiji, kjer je žalostno zvonjenje zvonov že 8. t. m. vernim naznanjalo smrt najvišjega cerkvenega glavarja.

Več katoličanov na Dunaji je v „Vaterlandu“ sprožilo misel, da bi katoličani toliko časa nosili črna oblačila in se zdržali javnih veselic, dokler bi bil izvoljen nov poglavar katoliške cerkve. To se je že večkrat zgodilo pri smrti obče ljubljenih in spoštovanih veljakov, in to gotovo zaslužijo tudi Pij IX., ktere so celo nasprotniki tako čislali, da je več liberalnih listov rimskih pri njihovi smrti prišlo črno obrobjenih na svitlo. Francoski listi poročajo, da so francoski katoličani res oblekli črna oblačila.

Kaj bo pač zdaj?

Z Dunaja, 10. februarja.

Ni čuda, da v tako velevažnem trenutku kakor je smrt **Pija IX.**, marsikdo v tihi boječnosti poreče: Kaj bo pač zdaj? Bodo li

kardinali mogli voliti naslednika? Bog ne obvaruj prisilnega vplivanja nepostavnih moči, da se ne rodi razkolnija. Taka boječnost se nam bo zdela nevarna, ako se spomnimo, koliko skrbi, potov in posvetovanj so glavni sovražniki cerkve zadnja leta imeli zaradi papeževe volitve, koliko storjenih obljub in skrivnih zvez so o tem javni časniki proglaševali. Pa glej! zasuknilo se je drugače. O najrazburnejšem času, ko si krmilni državniki, silnih skrbi preobloženi, glave belijo z rešenjem izhodnjega vprašanja, ktereга klopčič se dan za dnevom huje zamotava, ko narod narodu žuga maščevalni pogum in strah svetovne vojske že od vsih plati vedno glasneje trka na duri; o času, ko so vrh tega še posebno one države, ktere prememba na rimskem prestolu naj bližje dotika, po notranjih borbah in raznovrstnih neredih neznano onemogle, da so jim roke za neugodno nasilstvo preveč zvezane; o času, ko je lahomom po nenadno prišli smrti kralja Viktor-Emanuela srce še užaljeno in rekel bi, po zakonih nature proti cerkvi rahločutnej: Glej o tem času kliče Božja previdnost Pija IX. iz tega sveta, da se mu voli naslednik prosteje, brez nepostavnih vtikovanj. Že v tem imamo spoznati čudovito vladanje božje roke. Dodaj pa tem okoliščinam še te resnice. Iz gotovega vira mi je znano, da je kardinal Manning, ki že dalj časa biva v Rimu, od angleške kraljice pooblaščen, ako bi se kardinalom pod laško vlado količkaj kratila prostost, za volitev papeža vse potrebno na otoku maltežkim pripraviti in vravnati, ter je tudi posebna ladja dobila ukaz, da mu služi v ta namen. Pa tega ne bo treba.

Iz krogov, da si verjetnejših misliti ne moreš, to vem, kar tudi že vradni časniki na pomen dajejo, da je kralj Humbert dotičnim vladarjem slovesno izrekel, da je on porok za popolno prostost pri papeževi volivi (garantisce l'assoluta liberta del conclave), ter je predniku zdajne naj višje vlade cerkvene, kardinalu kamerlengu, ravno v tem smislu vojaško pomoč dal na voljo, da jo rabi kakor koli sprevidi, da mu je treba. — Ni pač to čudna potrditev onega izreka svetepesemskega: Srca kraljev Bog napeljuje kakor potoke voda. Ker že tako vidno vla-

Špielfeldski grof pa Črni Jaka.

(Po narodni pripovedki zapisal J. Gombarov.)
(Konec.)

Kmalu potem grof opazi, da njegov zvesti Jaka nekaj časa že nenavadno tih in pobit okoli hodi, da se ogiblje veselih družb in da se sploh tako obnaša, da bi bil vsakemu drugemu priljubljen služabnik, samo muhastemu grofu ne. Ne dolgo trajalo in izvedel je tudi temu vzrok. Na Plaču je živela pri svojem očetu, enookem godcu Hopsu, lepa herčka. Ta je bila vzrok Jakovi spremembi; kajti dekle ni bilo samo lepo, ampak tudi pridno; pa njen oče, bogat godec, resen in oster mož, je več držal na svoje dobre ime, kakor na vse Jakove obljube. Da bi torej ne bil samo hčerki všeč, ampak bi se tudi nepriljudnemu starcu prikupil, sklenil je Jaka čisto drugačen človek postati. Grofu pa Jakatova sprememba ni bila všeč in sklenil je na čudni način zvezo med godčevo herčko in Jakobom razrušiti.

Grof, čuden posebnež, je bil skoro z vsemi sosednimi plemenitaši v sovraštvu. Nekega dne pa povabi vse svoje sovražnike na sijajen bal, pri katerem je Hops s svojimi godci godel. Hops je svoje dobro izbrane godce dobro izuril in gostov se je tudi veliko nabralo, tako da so

bili tega bala vsi veseli. Godcem je bil iz desek prostor narejen v dvorani ravno nad veliko pečjo. Ples se je začel in vse je bilo dobre volje; tudi grofa že dolgo niso videli tako veselega. Kmalu pa godci opazijo, da od peči gre vedno večja vročina in da njim ondi gori ne bo dolgo mogoče ostati. Hops vdari z ločecem po goslih in vsi prenehajo ter hočejo z nad prevroče peči zlesti. Toda grof stopi z dvema samokresoma v roki pred godce in žuga vsacega vstreliti, ki neha gosti ali se drzne doliti. V groznem strahu, kaj da bo iz tega, godci niso več mislili, kaj godejo, ampak kako da bi se vedno večje vročine rešili; zato so delali pravo turško muziko, po kateri gostje niso mogli plesati. Tudi usmilili so se vsem ubogi godci, ker je za njihovim hrptom peč že vsa žareča bila, njihova obleka se je že smodila in jim pot curkoma tekla po licu. Prosi torej eden grofa, naj prenehajo plesati in naj odpusti godce. Ali zdaj še le grof resno čelo napravi, vrata zapre in vsem resno nasvetuje v dvorani ostati, če njim je življenje ljubo, kajti zunaj dvorane so pod vsemi podi nastavljeni podkopi, ktere prvi, ki iz dvorane stopi, omrsi in potem je vseh konec. Grozen strah se polasti vseh, zlasti gospodičin, ko spoznajo,

v kako nevarno past je grof vse svoje sovražnike speljal, in med tem ko so godci v smrtnem strahu skoro na pol pečeni divje piskali, trobili in cicali, ko je skoz vsa odprta okna komaj toliko hlada prišlo, da so mogli dihati, pravi grof resno, da je on vse to tako osnoval na prošnjo svojega zvestega Jaka, ki se hoče maščevati nad Hopsom, ki mu neče svoje hčere dati. Nekteri so na to Hopsa in Jaka glasno psovali, drugi pa na tihem molili, naj jih Bog le še zdaj reši smrti ognja. V naj večji zmešnjavi se grof tiho skoz skrivna vrata izmuzne. Komaj opazijo, da grofa ni več v dvorani, poskačejo godci iz svojih vic, gospodje zlomijo vrata — ali zdaj se spomnijo nastavljenih podkopov, in nobeden si ne upa iz sobe. Nekteri drznejši vendar prestopijo prag in srečno do stopnic pridejo. Ko drugi to vidijo, vderejo za njim vsi mladi in stari iz dvorane in grada domu.

Med beguni je bil tudi Jaka, ki se je strašno jezil, da mu je grof po tej vragoliji vso nado pokopal, kajti s tem ni le očeta Hopsa razžalil, ampak se tudi herčki zameril, ker je grof nanj vso krivdo zvrzel. Zavoljo tega je Jaka pobegnil iz Špielfelda proti Ogerski meji, in čez nekaj tednov so že govorili okoli Radgone o nekem mladem in zvitem tihotapcu,

danje Gospodovo o tej važni uri spoznavamo, se s tem mora gotovo krepiti upanje naše, da bo tudi izid volitve Bogu na čast in cerkvi njegovi na blagor, da nam milost božja v temoto zdajnih časov pošlje zaželjeno svetilo nebeško da papežu križniku („cruxeruce“) nasleduje „lumen de coelo“.

Kaj se zgodi, če papež umrjé?

Že več stoletij sim so po cerkvenih in papeževih razglasih in zapovedih obredi določeni, ki so pri pogrebu svetega očeta v navadi. — Ko umre, sporočé to nar pred višemu kamorniku, da mrliča gledat pride. Preden stopi v izbo, kjer papežovo truplo leži vdari z zlatim kladvom trikrat na duri in ravno tolikrat svetega očeta po imenu pokliče. Ko potem v izbo stopi z duhovni, ki so z njim prišli, poklekne in za dušo papeža moli. Potem pogleda truplo papeža, da se z lastnimi očmi njegove smrti prepriča in potem to zapisati dá. Prvi služabnik mu dá potem ribčarski prstan in druge pečatnike ranjcega. Na teh se papežovo ime zbríše v znamenje, da je oblast umrlega na zemlji jenjala. Od zdaj, dokler da se nov papež ne izvoli, viši kamornik s kardinali vlada. Viši kamornik toraj tudi v papežovo poslopje koj potem prebivat pride. Ko se potem v državnem vozu od švajcarske straže spremljan, zopet v svoje prejšnje stanovanje nazaj pelje, velki stolni zvon zazvoni in mestu papežovo smrt naznani. Zdaj začne po vsih cerkvah Rima zvoniti, kar eno uro trpi.

Štir in dvajset ur po smrti se truplo papeža odpre in vmazili. Drob se dene v tržico, in se v posebnem vozu pelje v cerkev sv. Vincenca in Anastaza in se pokoplje. Truplo se pa obleče v domačo obleko papežovo, se položi na krasno posteljo in zdaj ga smejo ljudje gledat hoditi. — Zraven postelje, pri kateri le štiri velike sveče gore, stojita dva stražnika in nekaj mnihov za ranjcega moli.

Drugo jutro se kardinali zbero vred z duhovni Šempeterske cerkve in truplo „poblagoslové.“ Potem ga nese 8 duhovnov, ktere kardinali, vsi duhovni, žlahtna in švajcarska straža spremljajo, v Šem-petersko cerkev in potem, ko tu vikar cerkve umrlemu odvezo odmoli, se v kapelo sv. zakramentov postavi. Tu leži truplo za omrežjem odgrnjeno, vendar

nogé še skoz omrežje molé, da jih vrni, kterih zlo veliko pride, poljubujejo.

Na večer tretjega dne se v tej kapeli zopet kardinali zbero in med prepevanjem „mizerera“ se nese truplo v nasprotno korno kapelo. Tu stoji truga iz cipresnega lesa, katero kot zadnje stanovanje papeževih zemeljskih ostankov Šem-peterski vikar poblagoslovi. Truga je z zlato štikarjijo vsa prepeta. Na njo se truplo položi. Če je med kardinali kateri papežu v rodu, ga ta, drugač papežev hišnik z belim prtom po obrazu in po rokah pokrije. K nogam ranjcega se dene tudi rudeč žamestast mošniček, v katerem so zopet trije mošnički enake barve. V enem je toliko zlatih, v drugim srebrnih in v tretjem kufrastih denarjev, kolikor let je ranjki kot papež vladal. Dva papeževa služabnika pogrneti zadnjič rudeč židan prt čez truplo, potem pa se truga zapre in zabije. Ta truga iz cipresnega lesa pride potem v večo trugo iz svinca, v kateri je ime papeža, število let, ktere je vladal, dan in leto njegove smrti vdolbeno. Viši kamornik rimske cerkve in papežev hišnik, svinčeno trugo zapečatita, ktera je potem v še večo leseno trugo djana. V tej trojneji trugi zabitega polože mrliča v predal vrh vrat, ki so na desnej od korne kapele. Tu toliko časa leži, da mu nov grob naredé ali pa zavolj smrti novega papeža ga predjati morajo. Si je ranjki papež poseben grob zvolil, ga vendar še le čez leto tje prenesejo.

Za dušo umrlega so devetdnevne molitve, ki se tretji dan po smrti začno. Zjutraj ima zaporedoma v kornej kapeli en kardinal črno mašo. Sred kapele je mrtvaški oder in 12 gorečih sveč iz rumenega voska okrog. Ta oder stoji do sedmega dne, dokler je velki, prekrasni katafalk (mrtvaška truga) v sredi Šem-Peterske cerkve postavljen. Konec vsake črne maše se „Libera“ poje in odveza podeli. — Prvi dan molitev zraven tega samo v Petrovej cerkvi 200 črnih maš bero, druge dni pa po sto, razun tistih, ki se še po klosterskih cerkvah bero. Deveti dan pa duhoven, ki ga kardinali pri prvem shodu za to zvolijo, na spomin ranjcega papeža pridigova! potem pričujoči kardinali krog katafalka gredo, pet njih, ki so mrtvaške opravila imeli, ga z žegnano ali blagoslovljeno vodo poškrope in ga še enkrat med molitvijo

doli velik paternošter v rokah držoč. Eden pridših vpraša: „Kaj to pomeni?“ Jaka mu ihteč odgovori; „Saj vidita, gospoda, da je moja ljuba, uboga ženka za kugo umrla; in ah! kaka je, še poznati je ni mogoče, tako so jo kužne bule spremenile. Pojdita, gospoda bližej in poglejta ubožico.“

„Ko bi bedaka bila“, pravi nadzornik, in nazad skoči iz hiše, njegov tovariš pa za njim. „Prosim gospoda, vidva sta menda prišla moje kočé preiskavat; vse bom vama pokazal in odprl, samo naj še prej enkrat svojo ljubo ženko poljubim.“ Glasno cmokne na odgrnjeno lice potem pa gre vun za stražnikoma, ki pa se mu naglo umikata in celo z nastavljenim orožjem branita, da bi se ju ne dotaknil. Ko stražnika odideta, odgrne Jaka plajšč in prt ter varno shrani tabak, iz kterega je bilo na odru ležeče truplo zgueteno.

Čez leto dni umrje v Špielfeldu muhasti grof, zato se Jaka vrne zopet v svojo domačijo; ondi se oženi s herčko godčevo in nekaj preklicani konjski tat in tihotapec Črni Jaka postal je pošten in premožen kmet, kterega so vsi sosedje spoštovali.

pokade. Ko se „Requiescat in pace“ zapoje in vsi „Amen“ odgovore, se podado stran in šege pokopa nehajo.

(Po Kopatschu in Alex. žl. Orlaju.)

Ministerstvo oživljeno.

Ministerska kriza rešila se je tako, kakor je bilo pričakovati: staro ministerstvo je bilo povabljeno, da naj vnovič zasede stolove vladnega sveta, ker ni bilo najti drugih mož, ki bi bili hoteli prevzeti križ nagodbenih homatij, še manj pa prevzeti odgovornost za velike koncesije, ktere je sedanja vlada ogerski devolila ter se zavezala jih izvesti. Nekteri ustavoverni listi se veselé, da je ustavoverno ministerstvo ponovljeno, ter hočejo iz tega dokazati vtrjenost sedaj vladajoče stranke; dobrikajo si, da je čas za „Hohenwarta“ za vselej prešel. Pa čemu ta omama samega sebe? Saj je šlo le za pargoldinarjev zvišane colnine pri kavi in petroleji, nikakor pa ne za narodna vprašanja, ki še vedno čakajo rešitve. Ves svet vé, da Hohenwart in njegova stranka zagovarja veliko imenitnejša načela, nego je colnina na kavo ali kamneno olje, in vé se tudi, da njegova stranka ni tako slaba, in njegova državna ideja ne tako brezupna, da bi že moral po vsaki slamici seči, da ne utone. Hohenwart misli z nami vred: „Mi lahko čakamo;“ zato sedaj niti misli ni prevzeti vlado, če bi se mu bila prav ponujala. Naša vlada je tako v stiski (zwangslage) vsled svojih pogodb z Ogersko, da noben državnik ne more hrepeneti po tem, da bi prevzel žalostno zapuščino sedanjih mož. Kedar pride Hohenwartov čas, in prišel bo gotovo, tačas se bode z Madjari vse drugače govorilo, kakor govore sedanji ustavoverci: konec bo večne popustljivosti in vednega uklanjevanja pred madjarsko mogočnostjo; kajti le ustavoverci so prisiljeni Madjarom v vseh rečeh odjenjevati, samo da ne izgubé zaveznika proti Slovanstvu. Nam pa ni treba nobenih ozirov nasproti Madjarom imeti, ker mi nemamo nič od njih kakor samo škodo; če imajo svojo državo, naj jo imajo; pa naj si jo vzdržujejo s svojim lastnim denarjem in naj svojih lastnih bremen ne nakladajo na naše rame.

Pa povrnimo se k našim notranjim zadevam. Kriza se bo razmotala, kakor so previdnejši državniki napovedovali: ustavoverski poslanci se bodo vdali, kakor so že vajeni, ter k vsemu pritrčili. Odkar je namreč ministerstvo zopet prevzelo vladino krmilo, prenesena je kriza od vlade na državno zbornico. Ko bi bili ustavoverci možje in bi ostali pri svoji prejšnji besedi, morala bi se logično in ustavno pravilno državna zbornica razpustiti in razpisati nove volitve. Ravno tega pa se zelo boje, ker dobro čutijo, da bi po novih volitvah marsikteri izmed njih v zbornico več nazaj ne prišel. Zato bodemo že skoraj slišali, da je marsikteri izmed njih svoje mnenje premenil iz zgolj ljubezni do svojega poslaniškega sedeža, ter hrabro upognil svoj vrat pod jarem Tiszov! Avstrijski narodi pa bodo vnovič spoznali, da stojé pod igom madjarskim, in da le ta mali narod samovoljno vlada v naši starodavni državi, ne pa Nemci, kateri so vendar po številu in kulturi toliko vzvišeni nad njimi, vzvišeni, kakor pravijo, nad vsemi narodi sveta! Hic Rhodus, hic salta! Tukaj naj pokažejo svojo moč, s katero se nasproti nam revnim in zapuščenim Slovincem toliko poušajo! Ne mi, ampak Madjari so potrebni, da se jim rogovi nekoliko odbijejo.

Prepričani smo, da Avstrija pod madjarsko

ki cele vozove tabaka z Ogerskega na Štajarsko spravljaja, pa ga nihče ne more zasačiti. Prebival je v majhni koči tik meje na Štajarski zemlji Crnkovi nasproti ter je včasih ondi v veselih družbah gostil svoje tovariše tihotapec. Dolgo časa je tako delal. Enkrat pa je nadzornik mejnih stražnikov za gotovo izvedel, da ima Jaka — ta je namreč bil oni zviti tihotapec — v svoji bajti več centov ogerskega tobaka. Zbere torej več dobro oboroženih tovarišev in se žnjimi prav varno bliža k njegovi koči dobro vedoč, da tega človeka zasačiti ni lahko delo. Že so v velikem kolobaru koč tako obstavali, da brez njihove vednosti nihče ni mogel ne tje ne nazaj.

Sicer pa je takrat malo kdo bil na cesti, ker je kuga po celi Štajarski hudo razsajala ter so se ljudje velikega strahu pred kugo v svoje hiše zapirali. Varno se bližajo koči; okoli poludneva pridejo čisto blizu, torej gresta samo dva tje ne brez strahu, ker vidita vsa okna in vrata na stečaj odprta.

Ko v kočo stopita, zagledata na prostem odru s črnim plajšem pokrito truplo; obraz pa je bil z belim prtom zakrit. Poleg trupla na stolu je medlo brlela luč. Sicer je bila hiša prazna, le Jaka je hodil po hiši gori in

hegemonijo nema in ne more imeti obstanka. Dualistično ministerstvo Auerspergov je sicer obnovljeno, izvedlo bo avstro-ogersko pogodbo; toda, kar smo v zadnjem članku rekli, to zopet ponavljamo: dualizem je bolan, smrtno bolan, tako da mu nobeno zdravilo več ne pomaga, in da bode morda že pokopan še prej, ko bo letos začelo listje z drevja padati.

Z bojišča.

Listi objavljajo pogoje premirja med Rusijo in Turčijo, ki obsegajo 10 članov in se bistveno strinjajo s poročili, ki so se že prej nahajala po raznih listih. Glede Carigrada se določi nevtralnno okrožje. Iz trdnjav okoli Carigrada so začeli Turki umikati topove. Rusi so zasedli Čakmedje, ki pa ni bilo vtrjenoi V treh dneh zamorejo priti v Carigrad, kamor je odjadralo tudi angleško brodovje, češ, da bode varovalo ljudi in premoženje (čigavo?) pred prekucijami! „Pol. Corr.“ piše, da se sultan in veliki knez Nikolaj snideta v Čataldji, angleški listi pa celo naznanjajo, da ste Rusija in Turčija sedaj postale najboljši prijateljici in sklenile odbojno in udarno zvezo. Turčija se boje odpove svojemu posestvu v Evropi ter se umakne v Azijo, kjer jo bode pa Rusija na vso moč podperala (!)

Politični pregled.

V Ljubljani, 11. februarja.

Avstrijske dežele.

Deželni zbori se snidejo po naznanilu vradnih listov po veliki noči od 21 aprila do 9. maja. Tedaj se bodo morali zopet podvizati, da bodo rešili najnujnejše reči.

Državni zbor je 9. t. m. sprejel bankini načrt in potem pričel obravnavo o colnini, zoper katero bosta izmed nasprotne stranke govorila gg. Nabergoj in Zallinger. Giskra, Dumba, Herbst in 30 tovarišev so vlado interpelirali o ruskoturških mirovnihi pogojih, so li resnični, kakor jih objavljajo listi, se strinjajo s koristmi Avstrije in kako hoče vlada te koristi varovati?

Iz Galicije (Krakovega) se potrjuje že zadnjič od nas omenjena nevarnost, ki od Rusije preti Avstriji. Iz Varšave prišli popotniki pripovedujejo, da je po vseh mestih kongresne Poljske jako živahno vojaško gibanje in da se prav na tistem ob avstrijski meji zbira ruska vojska 60.000 mož. V višjih vojaških krogih ruskih se tudi že glasno govori, da je vojska med Rusijo in Avstrijo na pomlad gotova in neizogibljiva. Bog nas obvaruj pred to nesrečo.

Vnanje države.

Angleška zbornica je 8. t. m. s 328 glasovi proti 124 vladi dovolila izvanredni kredit. Večina vodjev vladi nasprotnih strank se je glasovanja zdržala, samo Gladstone je odločno glasoval nasprotno. — Turški poročnik Musurus paša je ministra Derbyja pooblastil odločno oporekati novici, da je Anglija Turčiji nevravno prigovarjala k boju do skrajnega.

Vsled papeževe smrti je prenehala oblast državnega tajnika kardinala Simeonia in opravila oskrbuje začasno tajnik kardinalskega kolezija, mosgu. Lasagni, Simeoni pa je prefekt papeževe palače.

Izvirni dopisi.

Iz Mokre, 8. februarja. (Zlata poroka.) M. K. V sredo 6. t. m. se je pri nas obhajala današnje dni redka slovesnost, namreč zlata poroka. Obhajal jo je Gašper Koder, po

domače Beržnik s svojo ženo Marijo. Veliko ljudstva se je zbralo k slovesnosti v prijazni naši cerkvi M. B., ki je stara božja pot, prišlo jih je bilo nekaj tudi iz Koroškega od Jezera, in marsiktera vesela solzica se je utrnila. Po opravitlu so se v bližnjem Leskovcu pogostovali, pa za varstvo ni bilo treba žandarjev, ker se naše ljudstvo, ako ni tujih rogoviležev, razveseljuje v miru in priprostitosti. Oba zlatoporočna sta še pri moči in sta starša tistega poštenega gospodarja pod Kočno blizo Grintovca, kateremu je ogenj na vernih duš dan preteklega leta veliko lepih mecesnov in drugega lesa pa tudi okoli 40 centov mrve v kopišah vpepelil. Ogenj je nastal po nerodnosti nekega pastirja, ki je bil mravljiše zažgal; pa hitro se je ogenj razširil po viharju in naredil bi bil še veliko več škode, če bi ne bilo dežja. Zlo dalječ se je vidil ogenj, kakor je Slovenec ob svojem času poročal.

Iz Zagorja poleg Save. 1. februarja. (Turška silovitost.) Likar France, 17. letni fant pri tukajšnji steklarnici, stekla v zaboje vravnjuje. Dne 29. januarja predpoldnem mu je bilo rečeno, da naj slame iz magazina prinese. Fanté storivši to se med potjo, ker je bilo silno mraz, pri topilni peči nekoliko trenutkov pogreje. Ta malenkostna zamuda je bila vzrok jako hude kazni. Nadkonjar vodja Langerja pride namreč še z dvema konjarjema omenjenega dne na fantov dom, kjer po kosilu ubogega fanta denejo na stol, kterega so iz domače hiše prinesli, ter ga ne zmenivši se za prošnje njegove matere, ki je ob enem udova sè sedmerimi otroci, tako hudo s palicami tepejo, da so tri palice nad njim zlomili. Dali so mu 25 palic in reveža tako hudo raztolkli, da se je drugi dan ulegel, in bo zarad tega silnega trpinčenja morda za celi čas svojega življenja pohabljen. Njegova mati se je pri direktorji Langerji pritožila zarad tega trpinčenja, pa ta milosrdni gospod se je njenim pritožbam le — smejal! Ali to nekako ne opravičuje suma, da se je to surovo ravnanje godilo z vednostjo gospoda direktorja Friceta Langerja? Prav zelo bi želeli o tej reči merodajnega pojasniti, da bi se zvedelo, ali so delavci v Zagorski tovarni ljudje, kterih telesno prostost varujejo državne postave pred hudovolnimi napadi, ali pa so le sužnji, s kterimi smejo celo direktorjevi konjarji delati, kakor se jim ljubi?

Domače novice.

V Ljubljani 12. februarja.

(Cerkveno opravilo po sv. očetu Piju IX.) se bode v Ljubljani vršilo tako-le: Zvonilo bo v sredo, četrtek in petek po vsih cerkvah ob 8. uri zjutraj, o poludne in ob 5. uri zvečer. — V stolnici bo „Requiem“ (črna sv. maša z bilami) vse te tri dni ob 10. uri dopoludne. Pri sv. Jakobu in v frančiškanski cerkvi bo „Requiem“ v četrtek ob 10 uri; pri sv. Petru in v Trnovem pa v petek ob 10. uri. V četrtek bo tudi v nemški cerkvi tiha sv. maša.

V nedeljo bo v stolnici in po vseh farnih cerkvah ljubljanskih slovesna sv. maša za izvolitev novega papeža. V isti namen bo ta dan sv. Rešnje Telo izpostavljeno dopoludne 3 ure in popoludne 1 uro. — Za deželo bode enaka opravila preč. škofijstvo določilo še posebej.

(Vstanovov Jožefa Sühnla za revne vojaške otroke) s 37 gld. 80 kr. je razpisana. Prošnje naj se izročé do konca tega meseca mestnemu magistratu ljubljanskemu.

(Ljubljanske ude Matice slovenske) opozorjemo, da naj se v obilnem številu vdeležilo občnega zbora, ki bode jutri popoldne ob 4. uri v čilalnični dvorani, da bi zarad prepričlega števila zborovanje in sklepanje ne bilo nemogoče.

(Med potjo umrl) je neki Kočevar, kterega so hoteli spraviti v tukajšnjo bolnišnico.

(Ponarejeni denarji) se nekaj časa sim silno pogostoma nahajajo. 6. t. m. je hotel 68 letni Net (po domače Mihovec) iz Kokrice pri Kranji v Medvodah spečati ponarejen bankovec, pa je bil zasačen in deželni sodniji izročen. 7. t. m. so preiskovali njegovo hišo in našli dve tiskarski mašini, nekaj plošec, štang papirja in črnila. Net je bil že pred 4 leti zarad ponarejevanja denarjev v preiskavi, sedaj pa ga utegne doleteti jako huda kazen.

Razne reči.

— Svoje dete popustila je neka nečloveška mati v Šentvidu v Vojdovem hlevu. Na nekem listku bilo je zapisano njegovo ime s pristavkom, da je dete krščeno in 11 dni staro.

— Pod naslovom „Mali šopek domoljubnih cvetličic“ je prišla na svetlo zbirka pesmic znanega g. Radoslava Silvestra. Veliko pesmic njegovih je bilo priobčenih v „Zg. Danici“ zadnjih let. Kdor jih je bral, se mu je gotovo priljubil pesnik, ki v priprostih, neprisiljenih verzih izrazuje srčne čutila pobožnosti in zvestobo do sv. kat. cerkve. Pesmi v omenjeni zbirki so nektre zares lepe, v priprostih besedah opevajo večinoma ljubezen do domovine, ki naj bo slavna in spoštovana, neokužena od nemčurstva in laži-liberalizma. Silvester je mladeneč pošten v vsakem oziru, iskren rodoljub, zvest katoličan. Kot trgovski pomočnik ima gotovo prav prozaično življenje ali vendar ne mine dan, da bi ne imel vrokah peresa in skladal pesmi, časih v pozni noči. Prevodil je iz nemškega tudi že veliko kratkih iger, ki so se predstavljale v Vipavski čitalnici, kjer je ravno Silvester pri veselich duša vsega gibanja, pevec in izvrsten diletant. Silvester je navdušen domoljub že od mladega, ves vnet za povzdigo slovenskega slovstva. Zgodaj že je začel skladati pesmice na slavo svojemu narodu in študirati njegovo literaturo, zlasti oddelek pesništva. V tej zbirki bodo pesmi: „Slov. junakinja“, „Črnogorska“, „Budnica“, „Cvetlica“, „Gošim“, „Pri viru“, „kaj dete vpraša?“, „Tužna sprememba“, „Petelini“ Sonetni venček, „Slovo“ itd. gotovo dopadale. „Vila odpadniku“, ta pesem je menda namenjena pevcu „prokletih grabelj“, samo da bi se v 16. vrstici bolje glasilo namesto da „vila palčico“ — vila grabljišče drži. Naj te vrstice opozorijo sl. občinstvo na imenovano zbirko, ki se dobi za 25. kr. pri Mat Gerberju v Ljubljani; — ob enem pa naj pesnika spodbude k nadaljnemu študiranju slovenskega pesništva in marljivemu skladanju milih slovenskih pesmi.

Eksekutivne dražbe.

13. februarja: 2. Kresov z Dalnega vrha, 2. Jožef iz Herinje vasi, 2. Rozman iz Dolenjega Globodola, 2. Osolnik iz Židanje vasi, 2. Skedl, iz Sel, vsi v Novem mestu. 2. Šušteršič iz Jezera, 2. Grumše iz Tomišlja, 2. Princ iz Iške vasi, 2. Pernetove in 2. Lercherjeve reči iz Ljubljane, 2. Poderžaj iz Zavoglja, 2. Zalar iz Zapotoka, 2. Jama iz Loga, vsi v Ljubljani. 3. Majnik in 3. Čuk iz Lom, oba v Idriji. 3. Globevnik iz Škocijana, v Mokronogu. 2. Torš iz Gorič, v Kranji. 2. Nagode z Ravnika, 2. Lekan iz Rovt, 2. Mihevec iz Dolenjega Logatca, 2. Hodnik iz Gorenje vasi, vsi v Logatecu.